

ΤΩΝ ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αμερική κατά του ρατσισμού

Οταν ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος στάθηκε δίπλα στον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ στη Σέλαμα το 1965, κατηγορήθηκε από πολλούς Ελληνοαμερικανούς ότι «συντάσσονταν με τα ραξίζες». Πενήντα πέντε χρόνια αργότερα, οι απόψεις έχουν αλλάξει εντελώς. Η πορεία του Ιακώβου με τον Μ. Α. Κινγκ θεωρείται σημαντικότερη στιγμή της Ορθόδοξης στις ΗΠΑ, ενώ προτιμούμε να ξεχνούμε τη στάση εκείνης της γενιάς που υποτίμησε το κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων. Σήμερα, ζούμε μια παρόμοια στιγμή. Θα μείνουμε στη λάθος πλευρά της ιστορίας ή θα δεχτούμε το πνεύμα του κινήματος Black Lives Matter (BLM), όπως επιβάλλουν οι ηθικές και θεολογικές αρχές;

Το κίνημα BLM εμφανίστηκε μετά τις δολοφονίες άοπλων μαύρων από αστυνομικούς. Αρχικός του στόχος ήταν να αποκαλύψει τον συστηματικό ρατσισμό των θεσμών (αστυνομίας, κυβέρνησης, οικονομίας, εκκλησιών). Η φράση αυτή αποτελεί πρόεκταση του αιτήματος του Μ. Α. Κινγκ να γίνουν οι ΗΠΑ «συνεπείς με αυτά που γράφουν στα χαρτιά». Σήμερα ο ρατσισμός είναι διαφορετικός: δεν είναι προκλητικά φανερός στα λεωφορεία, τις βιτρίνες, τη δημόσια εκπαίδευση κ.λπ., εξακολουθεί, ωστόσο, να υφίσταται, εκλεπτυσμένος, κρυμμένος και υποσυνείδητος, πράγμα που σημαίνει ότι είναι βαθιά ριζωμένος στη δομή των θεσμών. Η ύπαρξή του γίνεται φανερή στις διαφορές που υπάρχουν στα εισοδήματα λευκών και μαύρων, στα ποσοστά φυλάκισης, στην πρόσβαση στην περίθαλψη, και, πρόσφατα, στα ποσοστά μόλυνσης από τον κορωνοϊό.

Κάποιοι αποφεύγουν κάθε σχέση με το κίνημα BLM, θεωρώντας ότι αντιτίθεται σε διδασκαλίες της Εκκλησίας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία θα έπρεπε πραγματικά να αναλάβει αποφασιστικότερο ρόλο στα κοινωνικά ζητήματα. Οι Πατέρες της Εκκλησίας αγωνίζονταν διαρκώς ενάντια στη φτώχεια και την καταπίεση, ενώ η επιλεκτική πολιτική πολλών Ορθόδοξων Εκκλησιών σήμερα αποτελεί ντροπή.

Για τους Ορθόδοξους, το πιο σημαντικό κέρδος από

το κίνημα BLM είναι μια αναδιάρθρωση του φυλετικού φαντασιακού. Πώς είναι να ζει κανείς με μαύρο σώμα, πώς αισθάνεται με ένα μαύρο σώμα σε μια χώρα που οικοδομήθηκε πάνω στη σκλαβιά των μαύρων; Πώς αισθάνεται με ένα σώμα που δυσκολεύεται να βρει δουλειά, που σπάνια έχει πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, που δεν βρίσκει στέγαση, που φοβάται μη σκοτωθεί αναίτια από την αστυνομία, που πρέπει να περπατά στη μέση του δρόμου για να αποφύγει κάποια επίθεση; Αυτή η φαντασιακή βίωση είναι πνευματική πρόκληση στην πορεία μας προς τη θέωση.

Ως Ελληνοαμερικανοί, γνωρίζουμε πόσο σκληρά εργάστηκαν οι πρόγονοί μας στις ΗΠΑ και τι διακρίσεις υπέστησαν: όμως, ένας λόγος που μπόρεσαν να προοδεύσουν ήταν ότι ήταν λευκοί. Πολλοί ήρθαν σε εποχές που ο ρατσισμός ήταν διάχυτος και πολλοί Έλληνες Ορθόδοξοι υπήρξαν ρατσιστές. Ετσι εξηγείται και η κατακραυγή προς τον Αρχιεπίσκοπο Ιάκωβο όταν συμμετείχε στην πορεία στη Σέλαμα.

Ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος αισθάνθηκε καθήκον του να αντισταθεί στη φυλετική αδικία. Δεν θέλει να είναι από εκείνους τους ποιμένες που μέμφονταν τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. Χριστιανός μεγαλωμένος στην Τουρκία, ο Ελπιδοφόρος γνώρισε μια συστηματική καταπίεση που οι περισσότεροι Αμερικανοί μονάχα να φανταστούν μπορούν όμως, πάρα πολλοί Ορθόδοξοι Αμερικανοί δεν θέλουν ούτε να τη φανταστούν. Προτιμούμε να αποστρέψουμε το βλέμμα μας από την πραγματικότητα, γιατί φοβόμαστε ότι η πραγματική ισότητα θα έχει κόστος για μας.

Ο Αρχιεπίσκοπος κατανοεί την κρίσιμότητα της παρούσας συγκυρίας. Η ιστορία έδειξε ότι ο Ιάκωβος έπραξε ορθά συμμετέχοντας στην πορεία στη Σέλαμα. Το ίδιο θα αποδειχθεί και για τη συμμετοχή του Ελπιδοφόρου στην πορεία στο Μπρούκλιν. Σε πενήντα χρόνια, πώς θα βλέπουν τα εγγόνια μας τον τρόπο που αντιδράσαμε σήμερα;

Ο Γιώργος Δημακόπουλος και ο Αριστοτέλης Παπανικολάου είναι καθηγητές στο Πανεπιστήμιο Fordham (Νέα Υόρκη) και συν-διευθυντές του Κέντρου Ορθόδοξων Χριστιανικών Σπουδών του ίδιου πανεπιστημίου

Ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος αισθάνθηκε καθήκον του να αντισταθεί στη φυλετική αδικία